

כריתות הם, ובני חייבי כריתות פסולים לכהונה, ולכן ירא אני מהם.

דוסא בן הרכינס על שנהגו היתר בצרת הבת?

אמר להן רבי יהושע: אני אלך.

ואחריו מי ילך?

רבי אלעזר בן עזריה.

ואחריו מי?

רבי עקיבא.

הלכו ועמדו על פתח ביתו של רבי דוסא בן הרכינס.

נכנסה שפחתו, אמרה לו: רבי, חכמי ישראל באין אצלך!

אמר לה: יכנסו! ונכנסו.

תפסו רבי דוסא בן הרכינס לרבי יהושע, והושיבחו על מטה של זהב.

אמר לו רבי יהושע: רבי, אמור לתלמידך אחר, וישב!

אמר לו: מי הוא?

אמר לו רבי יהושע: רבי אלעזר בן עזריה!

אמר רבי דוסא: וכי יש לו בן, לעזריה חבירנו?!

קרא עליו המקרא הזה [תהלים לד]:

“נער הייתי, גם זקנתי, ולא ראיתי צדיק נעזב, וזרעו מבקש לחם”.

תפסו, והושיבו על מטה של זהב.

אבל על שאלתכם על בני צרות שיצאו ונישאו לשוק בלי חליצה כמו בית הלל, ושאלתם מה דינם של הוולדות לבית שמאי, האם הם פגומים לכהונה או לא, כדי שתוכלו לפשוט את דין ולד מחזיר גרושתו לבית הלל —

על כך אני מעיד לכם שאינם פגומים, שהרי היו מהם כהנים גדולים.

ומביאה עתה הגמרא ראייה נוספת שעשו בית שמאי כדבריהם:

תא שמע ממה ששינונו בכרייתא: בימי רבי דוסא בן הרכינס — הותרה צרת הבת לאחין.

שמע מינה שעשו בית שמאי כדבריהם.

ומסקינן: אכן שמע מינה.

גופא: בימי רבי דוסא בן הרכינס — התירו צרת הבת לאחין! שהיה אחיו של רבי דוסא בן הרכינס מתלמידי בית שמאי, והתיר את צרת הערוה להתייבם, לפי שכך הוא היה סבור, ונהגו העם על פיו למעשה.

והיה הדבר קשה לחכמים, מפני שרבי דוסא בן הרכינס חכם גדול היה, והיו סבורים שעל סמך דבריו רבי דוסא בן הרכינס התירוה.

ועיניו של רבי דוסא בן הרכינס כמו כהו מלראות, ולכן נמנע מלבא לבית המדרש, ולא היו יכולים לשאול אותו בבית המדרש אודות הוראה זו.

אמרו בבית המדרש: מי ילך ויודיעו לרבי

והזהרו שלא יקפח אתכם בהלכות, לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת.

אבל, מעיד אני עלי שמים וארץ, שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא, ואמר שלשה דברים:

א. צרת הבת — אסורה!

ב. עמוז ומואב — מעשרין מעשר עני בשביעית.

ג. ומקבלים גרים מן הקרדוויין ומן התרמודים, ואינם ממזרים כדעת חכמים, שסוברים כיון שבאו עליהם גויים, מביאת גויים בבנות ישראל נהיים הבנים ממזרים.

והלכות הללו יבוארו בגמרא להלן.

תנא: כשנכנסו — נכנסו כפתח אחד.

אבל כשיצאו — יצאו בשלשה פתחים.

פגע בו יונתן ברבי עקיבא. אקשי ליה יונתן קושיותיו, ואוקמיה, ותירצם רבי עקיבא.

אמר לו יונתן: האם אתה הוא עקיבא, ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו?

והוסיף לומר לו בזלזול: אשריך שזכית לשם מפורסם, ועדיין לא הגעת למדריגת רועי בקר!

אמר לו רבי עקיבא בענוה: ואפילו למדריגת רועי צאן לא הגעתי!

ומבאר עתה הגמרא את שתי ההלכות הנוספות שאמר להם:

בשטחי עמוז ומואב, שנכבשו על ידי משה רבינו ויוצאי מצרים, והתקדשו אז בקדושת

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: רבי, אמור לתלמידך אחר, וישב,

אמר לו: ומו הוא?

אמר לו: עקיבא בן יוסף.

אמר לו: אתה הוא עקיבא בן יוסף, ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו?

שב, בני, שב! כמותך ירבו בישראל!

התחילו מסבכים אותו בהלכות, עד שהגיעו לצרת הבת.

אמרו ליה: צרת הבת — מהו דינה?

אמר להן: מחלוקת בית שמאי ובית הלל.

ושאלו אותו: הלכה — כדברי מי?

אמר להן: הלכה כבית הלל!

אמרו ליה: והלא משמך אמרו שהלכה כבית שמאי!?

אמר להם: הלכה זו ששמעתם, האם בשמו המלא של דוסא בן הרכינס שמעתם אותה, או בשם בן הרכינס סתם, בלי דוסא, שמעתם אותה?

אמרו ליה: חיי רבי, בשמו של בן הרכינס סתם, שמענו אותה. וחשבנו שאתה אמרת אותה.

אמר להם: אח קטן יש לי, בכור שטן [חריף], ואינו מתחשב בדעת רבים, אלא מורה הלכה כפי דעתו] הוא, ויונתן שמו.

והוא מתלמידי שמאי. ומורה הלכה כמותן, ולכן יצאה השמועה שאני מורה כך.

הפקר לכל אדם כמו בארץ ישראל, שיד הכל שוה בהם.

והיינו, שדאגו חכמים לכך, שיהיו מקומות שבהם לא תנהג מצות שמיטה, ויוכלו העניים לעבוד בהם ולהשתכר למחייתם.

וכמו כן לא יהיו הפירות הפקר לכל, אלא יוכלו העניים לקבל משם את מתנות העניים, כמו מעשר עני, פאה, לקט, ושכחה.

ועל אף שלא התקדשו ערים אלו בקדושת ארץ ישראל, חייבם חכמים במעשר עני, כיון שתיקנו על המקומות הסמוכים לארץ ישראל שינהגו בהם מעשר.

ומקבלים גרים מן הקרדויים והתרמודים ואין חוששים שמא יש בקרבם ממזרים.

ופרכינן: איני!

והא תני רמי בר יחזקאל: אין מקבלים גרים מן הקרדויים כיון שיש בהם ממזרים!

אמר תירץ רב אשי: "אין מקבלים גרים קרתויים" אתמר.

ובדאמרי אינשי: קרתויים — פסולים הם!

ואיכא דאמרי, הכי תני רמי בר יחזקאל: אין מקבלים גרים מן הקרתויים.

מאי לאו, היינו קרתויים היינו קרדויים?!

אמר תירץ רב אשי: לא. קרתויי לחוד, והם פסולים.

וקרדויי לחוד והם כשרים.

ארץ ישראל, מעשרין בהן מעשר עני בשביעית, למרות שבשאר השטחים שהתקדשו בקדושת ארץ ישראל אין מעשרים כלל בשביעית, לפי שכל הפירות בשנה השביעית הם הפקר, והפקר פטור מן המעשר.

דאמר מר, שכך שנינו בברייתא: הרבה כרכים כבשו עולי מצרים, ואולם לא כבשו אותם עולי בבל.

ובכוונה הניחום מלכבשם, כדי שלא יתקדשו בקדושת הארץ, בעת שחזרו מבבל, ולא יתחייבו לנהוג בהן הלכות שמיטה בשנה השביעית.

ולא נהגה בכרכים אלו קדושת ארץ ישראל, היות והקדושה הראשונה שהתקדשה בה ארץ ישראל בזמן הכיבוש הראשון על ידי עולי מצרים, קדשה רק לשעתה, כל עוד ישבו בני ישראל על אדמתם, אך היא בטלה בשעה שהארץ נכבשה על ידי הנכרים, ועם ישראל גלה מארץ ישראל.

ולא קדשה אותה הקדושה לעתיד לבא, אלא בשעה שחזרו מבבל היו צריכים לחזור ולקדש את המקומות שבארץ ישראל על ידי כיבוש. וכל מקום שלא נכבש על ידי עולי בבל נשאר בלי קדושת הארץ.

וכיון שכך, אין קדושה במקומות שלא קידשו עולי בבל.

ובשעה שחזרו מבבל, הניחום את ערי עמון ומואב מלכובשם, ולא קידשום, כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית.

שלא ינהגו בהם הלכות שמיטה, ולא יהיו

וכדאמרי אינשי: קרתויי — פסילי.

רבי יוחנן וסביא, דאמרי תרוייהו: אין מקבלים גרים מן התרמודים.

ופרכינן: ומי אמר רבי יוחנן הכי?

והתנן: מן התורה אשה הרואה דם נדות, אין הוא דם טמא ואין הוא מטמא אותה בטומאת נדה, אלא אם כן הרגישה ביציאת הדם.

אבל גזרו חכמים על כל הכתמים של דם שנמצאו על הבגדים שיהיו בחזקת טמאים. וגזרו זאת רק על כתמי דם של ישראליות ולא על של נכריות, לפי שאין דם הנדות של נכריות טמא, אלא רק של ישראליות.

ולכן, כל הכתמים של דם הנמצאים על בגדים הבאים מן העיר רקם — טהורים הם, לפי שודאי לנו שהם כתמי דם של עובדי כוכבים, ולא גזרו חכמים על כתמי הדם של נשים נכריות, שיטמאו.

ורבי יהודה מטמא את כתמי הדם, מפני שתושבי רקם הם גרים, ודם הנדות שלהן מטמא, וטועים הם, שהמירו דתם, ואינם מצניעים את כתמיהן כדי שלא יטמאו.

אבל הכתמים מבין מקומות של העובדי כוכבים, שאין ישראלים גרים שם — טהורים!

והוינן בה:

ב-טו קפסיק, אמר התנא בלשון מוחלטת, שאינה ניתנת לחלוקה, ותני התנא במשנה: כתמים הבאים מבין העובדי כוכבים טהורים!

ומשמע מלשון זה שאפילו הכתמים הבאים מן תרמוד טהורים, שהרי לא הוציא מקום זה מן הכלל!

ואמר על כך רבי יוחנן:

זאת אומרת: מקבלין גרים מתרמוד, ולא חוששים שימא יש בהם יהודים והם ממזרים! כי אם היה חשש שהם יהודים ממזרים היה לחוש גם לכתמיהן.

ולעיל אמרנו בשם רבי יוחנן שאין מקבלים גרים מן התרמודים?!

וכי תימא לתרץ, שרבי יוחנן אכן "זאת אומרת" אמר, שכך אמנם משתמע מהמשנה. אבל, והוא עצמו — לא סבירא ליה לדין המשנה, אלא יש לחוש שהם יהודים.

אי אפשר לתרץ כך. כי:

והא אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה!⁽¹⁾

ומשנינן: מחלוקת אמוראי נינהו, אם יש לחוש ליהודים בתרמוד, ונחלקו בכך אליבא דרבי יוחנן, מה היתה דעתו.

ועתה מבארת הגמרא: מתרמוד — מאי טעמא לא מקבלים גרים?

פליגי בה רבי יוחנן וסביא.

חד אמר: משום עבדי שלמה, וכמבואר להלן.

וחד אמר: משום בנות ירושלים, שבאו הגויים בשעת החורבן ולקחו להם נשים מבנות ירושלים, כמו שיתבאר להלן.

1. והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה. ואף על גב שנחלקו רבי מאיר ורבנן במשנה זו לגבי